

Bruxelles, 3.7.2008

COM (2008) 423 final de

CARTA VERDE

Migrație și mobilitate: provocările și oportunitățile sistemelor educaționale din UE

{SEC (2008) 2173}

(Prezentată de Comisie)

1. Introducere

1. Prezenta cartă verde abordează o provocare importantă a sistemelor educaționale din prezent, o provocare ce nu este nouă, în ultimii ani, s-a intensificat și s-a răspândit - prezența în școli a unui mare număr de copii din familii de migranți cu o slabă condiție socio-economică.

2. Termenii "copii din familii de migranți", "copii de migranți" și "elevi migranți" va fi utilizată în scopul specific al prezentei cărți verzi pentru a face referire la copiii tuturor persoanelor care trăiesc într-o țară a UE în care nu s-au născut, indiferent dacă acestea sunt resortisanți din țările terțe, cetățeni ai unui alt stat membru al UE sau au devenit ulterior cetățeni ai statului membru gazdă. Acest lucru este, în același timp, un concept larg de "migrație", care diferă de anumite texte la nivelul UE care se ocupă cu politica de imigrare [1]. În ciuda diferențelor juridice și practice importante, cu privire la situația cetățenilor din țările terțe, au fost incluse cetățenilor UE care locuiesc într-un alt stat membru în această Cartă verde pe baza faptului că problemele educaționale specifice abordate în text sunt de natură să se aplice, de asemenea, la un număr semnificativ dintre aceștia. Acest lucru este reflectat și de faptul că sursele de date pe care cartă verde se bazează, PIRLS și PISA, nu fac deosebire între țările de origine, dacă cetățenii provin din UE sau țări terțe [2].

3. Intrările istoric ridicate ale resortisanților țărilor terțe în UE, împreună cu mobilitatea internă mare a UE în urma ultimelor două extinderi, înseamnă că școlile din anumite țări ale UE se confruntă cu o creștere bruscă și marcată a numărului de astfel de copii. PISA (2006) [3] arată că cel puțin 10% din populația școlară, la vârsta de 15 ani în cele 15 state membre ale UE să se fi născut în străinătate sau a ambilor părinți născuți în altă țară, cifra se apropie de 15%, de la clasa a IV-a primară școală. În unele țări, cum ar fi Irlanda, Italia și Spania, procentajul elevilor născuți în altă țară a crescut de trei sau patru ori din 2000. În Marea Britanie, numărul de elevi înscriși la școală în scurt timp după sosirea din străinătate a crescut cu 50 la sută în doi ani, adăugându-se un număr deja ridicat de elevi din familii de migranți. Mai mult, fluxurile migratorii au tendința de a genera concentrații de elevi migranți în zone urbane, în special în orașe. De exemplu, în Rotterdam, Birmingham sau Bruxelles aproximativ jumătate din populația școlară provine din familii de imigranți[4]. În Madrid, procentul de elevilor migranți a crescut de zece ori din 1991.

4. Prezența unui număr semnificativ de elevi migranți are implicații importante pentru sistemele educaționale. Școlile trebuie să se adapteze la prezența lor și la nevoile lor în activitatea axată în mod tradițional pe oferirea de înaltă calitate și a unei educații echitabile. Educația este esențială pentru a garanta că acești elevi sunt pregătiți să devină cetățeni integrați, realizați și productivi ai țării gazdă, cu alte cuvinte că migrația poate fi pozitivă atât pentru migranți, cât și pentru țara gazdă. Școlile trebuie să joace un rol de lider în crearea unei societăți incluzive, deoarece reprezintă principala oportunitate pentru tinerii migranți și comunitățile gazdă pentru a se cunoaște și respecta reciproc. Migrația poate îmbogăți experiența educațională a tuturor: diversitatea lingvistică și culturală poate oferi școlilor resurse valoroase. Ea poate ajuta la aprofundarea și consolidarea metodelor pedagogice, a aptitudinilor și, propriu-zis, a cunoașterii.

5. Migrația influențează educația copiilor chiar și în cazul în care familiile lor au un statut socio-economic și educațional înalt. Acești elevi pot fi afectați negativ, cel puțin pe termen scurt, de întreruperea programului școlar sau de provocarea reprezentată de diferențele lingvistice și culturale, cu toate acestea, perspectivele pe termen lung pentru succesul lor de educație arate bine și expunerea la culturi și limbi noi va contribui probabil la creșterea capitalului lor uman. Este evident că mulți copii de migranți, inclusiv cei din recentul val de imigrări, vor intra în acest grup. Cu toate acestea, accentul din prezenta cartă verde este pe asocierea diferențelor lingvistice și culturale cu dezavantajele socio-economice, tendința de concentrare în anumite zone și școli. Aceasta este o provocare educațională importantă, iar faptul că sistemele reușesc sau nu are consecințe sociale importante. După cum arată dovezile prezentate mai jos, există diferențe semnificative și de multe ori persistente în nivelul de educație al copiilor din familii de migranți raportat la colegii lor, nativi. Într-un raport publicat în 1994, Comisia a subliniat riscurile prezentate de absența oportunităților educaționale pentru copiii de migranți nu s-au îmbunătățit - adâncirea diviziunilor sociale care sunt moștenite și de generațiile viitoare, segregarea culturală, excluderea comunităților și conflictele interetnice. Potențialul pentru astfel de consecințe rămâne important.

6. Responsabilitatea stabilirii politicilor educaționale este, în mod clar, de competența statelor membre. Cu toate acestea, provocările prezentate aici sunt, din ce în ce mai mult, comune. Consiliul European din 13-14 martie 2008 a invitat statele membre să îmbunătățească nivelul educațional al elevilor și studenților proveniți din familii de

„Must-read,, pentru decidenții din educație

migranți. Raportul comun din 2008 privind punerea în aplicare a programului de lucru Educație și Formare 2010 și a atras atenția asupra dezavantajului educațional al multora dintre elevii migranți și care necesită o atenție suplimentară[5]. Analiza de mai jos arată că anumite țări reușesc mai bine decât altele să reducă diferențele în educație între elevii migranți și restul colegii nativi. Există un potențial clar de învățare reciprocă cu privire la factorii care determină dezavantajul educațional și politicile care pot ajuta la abordarea acestora.

7. Directiva 77/486/CEE, reprezintă o încercare timpurie a UE pentru statele membre de a pune un accent cu privire la educația copiilor lucrătorilor migranți. Prezenta directivă se aplică copiilor pentru care este obligatorie frecventarea școlii în conformitate cu legislația statului membru gazdă și care sunt aparținători ai unui lucrător care este resortisant al unui alt stat membru. Această directivă prevede că statele membre ar trebui:

- să asigure învățământ gratuit pe teritoriul lor, adaptat nevoilor specifice acestor copii, în special predarea unei limbi oficiale a statului gazdă și,

- să promoveze predarea limbii materne și a culturii țării de origine, coordonată cu educația normală, în cooperare cu statul membru de origine.

8. Carta verde invită la o reflecție asupra viitorului directivei, a rolului pe care l-ar putea juca în prezent la abordarea obiectivului pe care s-a bazat inițial - să consolideze educația copiilor lucrătorilor migranți din țările UE și, astfel, să contribuie la una dintre cele patru libertăți fundamentale garantate de tratat.

9. Provocările educaționale cu care se confruntă sistemele educaționale au evoluat considerabil de când Directiva 77/486/CEE a fost adoptată. Întrucât se ocupă doar de educația copiilor care sunt cetățeni ai UE, aceasta nu abordează o parte esențială a provocării: educația copiilor care sunt resortisanți ai țărilor terțe [6]. După cum se va vedea, punerea în aplicare a directivei a fost neuniformă. Reflecția propusă ar trebui să stabilească dacă directiva aduce o valoare adăugată eforturilor politice ale statelor membre în acest domeniu și dacă aceasta reprezintă cea mai bună modalitate pentru ca UE să sprijine aceste eforturi.

10. Prezenta Cartă verde prezintă, de asemenea, un cadru pentru urmări întregul set de provocări legate de educația copiilor de migranți și invită părțile interesate să contribuie cu idei despre modul în care UE ar putea sprijini în viitor statele membre în formularea politicilor educaționale în acest domeniu și pe cum ar putea fi organizat un eventual viitor proces de schimb și de învățare reciprocă și ce ar trebui să acopere [7].

2. Situația educațională a copiilor cu un istoric de migrație

2.1. Mulți copii de migranți suferă din cauza dezavantajului educațional

11. Există dovezi clare și coerente că mulți copii de migranți au niveluri mai scăzute de educație decât colegii lor. Studiul PIRLS privind alfabetizarea arată că elevii migranți au scoruri mai mici decât colegii lor care nu sunt migranți de la sfârșitul școlii primare.

12. Studiul PISA al OCDE privind competențele academice de de 15 de ani confirmă faptul că elevii migranți din această grupă de vârstă au tendința de a efectua testele sistematic mai puțin bine decât elevii nativi în țările gazdă pentru fiecare dintre domeniile testate: științe, matematică și mai ales citire.

13. Indicatorii naționali confirmă această observație [8].

14. Acest aspect dat de performanțele slabe la nivel educațional este reflectat de datele comparative referitoare la înscrierea la școală a elevilor migranți. Deși a existat o anumită îmbunătățire de-a lungul anilor, în majoritatea țărilor, este mai puțin frecvent pentru elevii migranți să se înscrie în învățământul preșcolar și au tendința de a face acest lucru mai târziu decât colegii lor. În școala primară, datorită școlarizării obligatorii, nu există nicio diferență între nivelurile de participare ale elevilor migranți și ale altor elevi. Cu toate acestea, la nivel secundar, rezultă un grad de segregare în școlarizarea elevilor migranți care sunt mai frecvent regăsiți în școlile cu orientare profesională, care de obicei nu conduc la învățământul superior. Și, cel mai clar decât toate, există o incidență mai mare de a părăsi timpurie a școlii în rândul elevilor migranți, în aproape toate țările. Toți acești factori contribuie la numărul relativ mic de studenți migranți care absolvc studiile universitare.

15. În cele din urmă, PISA scoate în evidență un punct deosebit de puternic pentru factorii de decizie politică educațională - diferențele de succes educațional în anumite țări, pentru fiecare dintre cele trei domenii evaluate, care se agravează de la prima generație de elevi migranți la a doua generație. Acest lucru exprimă că educația nu reușește să acționeze ca o forță de incluziune a migranților, iar diferențele crescute de succes educațional tind să se permanentizeze, intensificând exclusiunea socială a acestora.

2.2. Impactul migrației asupra sistemelor educaționale

16. Adaptarea la prezent la un număr ridicat de elevi migranți prezintă o serie de provocări pentru educație la nivel de clasă, școală și pentru sistemele educaționale.

„Must-read,, pentru decidenții din educație

17. În clase și școli, este necesară adaptarea la o diversitate mai mare de limbi materne, perspective culturale și niveluri. Va fi nevoie să fie dezvoltate noi competențe didactice, adaptate și de noi moduri de a construi legătura cu familiile și comunitățile de migranți.

18. La nivelul sistemului educațional, prezența marilor concentrări de elevi migranți poate intensifica tendințele - deja prezente chiar și în cele mai bune sisteme educaționale - de segregare pe criterii socio-economice. Aceasta poate lua diferite forme, cum ar fi părăsirea școlilor cu un număr mare de elevi migranți [9]. Indiferent de mecanism, acest fenomen mărește disparitățile dintre școli, făcând semnificativă provocarea de asigurare a echității educaționale.

19. Provocarea educațională trebuie considerată întotdeauna în contextul mai larg al coeziunii sociale - orice eșec de integrare totală a elevilor migranți în școli este probabil să fie reflectat într-un eșec ulterior în incluziunea socială. Nivelul de pregătire educațional scăzut atins, ratele scăzute de promovare a școlii și ratele crescute de abandon timpuriu vor submina șansele tinerilor elevi migranți pentru integrarea cu succes pe piața muncii mai târziu în viață. Eșecul în integrare al sistemelor educaționale poate să împiedice dezvoltarea unor legături sociale pozitive și a interacțiunii între diferite grupuri, necesare unei coeziuni sociale reale. În cazul în care copiii de migranți părăsesc școala cu experiența rezultatelor slabe și a segregării, există riscul ca, în viața lor de mai târziu acest scenariu să se repete și în cazul generației următoare. În schimb, școlile care reușesc să asigure elevilor migranți integrarea școlară, această experiență va pregăti calea integrării cu succes pe piața muncii și în societate. În acest fel, buna școlarizare a elevilor migranți răspunde atât obiectivului privind echitatea cât și eficiența.

20. Migrația poate aduce elemente culturale și educaționale valoroase pentru școală. Fiind confruntată cu alte puncte de vedere și perspective, migrația are potențialul de a oferi avantaje atât pentru elevi cât și pentru profesori. Competențele interculturale și capacitatea de a intra într-un dialog tolerant și respectuos cu cetățeni având diferite origini culturale reprezintă competențe care trebuie, și pot fi construite.

3. Motive de dezavantaj educațional al copiilor proveniți din familii de migranți

21. Sunt mulți factori care stau la baza dezavantajului educațional al copiilor din familii de migranți așa cum a fost descris mai sus.

3.1. Situația și istoricul copiilor proveniți din familiile de migranți

22. Performanța școlară este în general puternic corelată cu condițiile socio-economice[10]. Astfel, o primă cauză a dificultăților pentru elevii migranți o reprezintă mediul, de cele mai multe ori, pauper din punct de vedere socio-economic. Cu toate acestea, situația socio-economică nu este responsabilă în totalitate de dezavantajul elevilor migranți - PISA arată că aceștia sunt susceptibili de a avea rezultate școlare mai slabe decât copiii nativi proveniți din contexte socio-economice similare, și că acest lucru se întâmplă mai mult în unele țări decât în altele[11].

23. Printre factorii care determină acest fenomen sunt următorii:

- Migranții și familiile acestora se confruntă cu o pierdere a valorii cunoștințelor acumulate, în special în limba lor maternă, dar, de asemenea, a cunoștințelor lor cu privire la funcționarea instituțiilor și în special a sistemelor de educație. Mai mult, calificările lor nu pot fi recunoscute în mod formal sau mai puțin luate în considerare[12].

- Limba este un factor cheie. Capacitatea de a utiliza limba de predare este o condiție esențială pentru succesul la școală[13]. Chiar și pentru copiii de migranți născuți în țara gazdă, aceasta poate fi o problemă în cazul în care limba de școlarizare nu poate fi îmbunătățită și acasă. Limba poate fi, de asemenea, o barieră între familiile de migranți și școală, ceea ce face pentru părinți și mai dificil sprijinul copiilor lor.

- Așteptările contează enorm în educație. Familiile și comunitățile care acordă o importanță deosebită educației sunt capabile de a sprijini mai puternic copiii lor la școală [14] Mamele au o influență majoră asupra performanțelor școlare[15]. Modul în care femeile sunt educate, atribuțiile și puterea de a lua decizii pentru copiii lor în o anumită comunitate pot influența performanțele copiilor lor. Educația incompletă a fetelor nu numai că le va afecta, dar poate transmite acest dezavantaj și generației următoare. Atitudinile copiilor față de educație poate fi mai puțin pozitivă dacă aceștia trăiesc într-o lume în care șomajul în cadrul comunității este ridicat iar piața forței de muncă și succesul profesional sunt slabe.

- Rolul modelelor și atitudinile comunităților pot avea o influență semnificativă, dar acestea pot lipsi dacă situația socio-economică a comunității este slabă. [16] Anumite comunități de migranți ilustrează acest fenomen într-un mod pozitiv, anumite grupuri de origine asiatică din Regatul Unit sunt relativ defavorizate, dar produc niveluri foarte ridicate de admitere la sistemul național de învățământ superior.

3.2. Mediul educațional

24. Chiar unde aspectele legate de migrație sunt similare, performanțele elevilor migranți cu aceeași origine sunt diferite în diverse țări europene. [17] Acest lucru sugerează că politicile și a abordării educaționale contează. Structura sistemului de învățământ, și modul în care școlile și cadrele didactice interacționează cu

„Must-read,, pentru decidenții din educație

aceștia, pot avea un impact semnificativ asupra rezultatelor școlare. Presiunea grupului influențează realizarea. Elevii migranți tind să aibă rezultate mai bune atunci când sunt în aceeași clasă cu colegi în limba țării gazdă și cu aspirații educaționale ridicate. [18]

25. Dar tendința de segregare în multe sisteme este puternică. Elevii migranți se concentrează de multe ori în școli care sunt *de facto* segregate de restul sistemului și care sunt într-o spirală descendentă a calității, reflectând, de exemplu, o mare mișcare a cadrelor didactice. PISA evidențiază o mai slabă performanță a elevilor în școli cu mari concentrații de elevi migranți [19]. Segregarea are loc și în cadrul școlilor: există dovezi că abilitatea de grupare /urmprire pune o cotă disproporționat de mare de elevi migranți în fluxuri de abilități scăzute - reflectă, probabil, nivelurile inițiale mai mici de educație și / sau competențe lingvistice[20]. În cele din urmă, concentrarea puternică a copiilor de migranți din școlile pentru copii cu handicap, evidentă în unele țări este un caz extrem de segregare [21]. A priori, este puțin probabil ca elevii migranți să sufere de un handicap la niveluri foarte diferite de la o țară la alta.

26. Toate formele de segregare școlară vor diminua capacitatea sistemului educațional de a livra pe unul dintre obiectivele sale principale - de a construi incluziunea socială, prietenii și legături sociale între copiii de migranți și colegii lor [22]. În general, cu cât politicile educaționale vor împiedica orice forme de segregare *de facto* a elevilor migranți, cu atât mai bine va fi experiența educațională.

27. Abordările educaționale ar putea contribui la problema așteptărilor reduse menționată mai sus. Așteptările formulate, de exemplu, în cazul elevilor cu aptitudini verbale mai slabe (probabil, din motive de limbă, să includă mulți elevi migranți) pot subestima potențialul lor.

3.3. Câteva măsuri pozitive

28. Cercetarea și schimburile de experiență au identificat politici și abordări care vor stimula probabil succesul educațional al elevilor migranți. În general, cercetarea arată că elevii migranți au rezultate mai bune în cazul în care statutul socio-economic și rezultatele școlare sunt mai puțin corelate. Cu alte cuvinte, acele sisteme care au ca prioritate echitatea în educație sunt susceptibile de a fi cele mai eficiente pentru a răspunde la nevoile lor specifice. Strategiile globale la toate nivelurile și componente ale sistemului vor funcționa cel mai bine; măsurile parțiale ar putea numai să transfere problemele de inegalitate sau rezultatele slabe dintr-un segment al sistemului în altul. Mai mult, politicile de dezvoltare a echității în educație vor funcționa cel mai bine într-un cadru mai larg de construcție a unei societăți incluzive.

29. Există, de asemenea, o serie de abordări politice axate pe aspecte specifice experienței educaționale a elevilor migranți.

- Toate statele membre subliniază importanța învățării limbii țării gazdă ca cheia integrării și au pus totul în prevederi specifice pentru a sprijini acest lucru [23], de exemplu, cursurile de limbă pentru elevii migranți nou-sosiți (uneori oferite și elevilor din familii de migranți născuți în țara gazdă, care încă nu stăpânesc limba). Alte practici de promovare a competențelor lingvistice cât mai curând posibil - testarea timpurie a limbilor străine pentru toți copiii, cursuri de limbă la nivel preșcolar și înzestrarea cadrelor didactice cu competența de a preda limba țării gazdă ca a doua limbă.

- În plus față de această concentrare asupra limbii țării gazdă, au existat eforturi de promovare a învățării limbii de origine, uneori în cadrul acordurilor bilaterale cu alte state membre, prevăzute de Directiva 77/486/CEE [24] Motivația pentru învățare este sporită de noile oportunități de mobilitate, mass-media și de contactul pe internet cu țara de origine și *etwinning* între școlile din țara gazdă și țara de origine. Există unele dovezi că aprofundarea limbii de origine poate fi avantajoasă. Fluența în limba de origine este valoroasă pentru capitalul cultural și pentru încrederea în sine a copiilor de migranți și ar putea reprezenta, de asemenea, un element-cheie pentru angajare în viitor. Mai mult, o eventuală reîntoarcere în țara de origine poate fi o opțiune de dorit pentru anumite familii de migranți, educația în limba de origine va ușura acest lucru.

- Multe țări oferă ajutor direcționat pentru a contrabalansa dezavantajul educațional. În timp ce nu sunt direcționate spre grupurile de migranți ca atare, astfel de măsuri sunt susceptibile de a fi extrem de relevante pentru ei. Acestea pot fi destinate indivizilor - burse și eventual cote de participare în instituții de învățământ prestigioase (cotele sunt deseori foarte controversate). Altele sunt destinate familiilor, sub formă de subvenții condiționate de frecventarea școlii sau de performanță, există dovezi că acestea au avut un oarecare succes. De sprijin specific este, de asemenea, alocate și școlilor cu un procentaj ridicat de elevi migranți, însă rezultatele par să fie modeste, probabil din cauza lipsei unei mase critice sau pentru că sunt prost orientate[25].

- Există numeroase programe care oferă un ajutor educațional suplimentar destinat grupurilor, de exemplu, centre de învățare și realizare a temelor după orele de curs, de multe ori implementate în parteneriat cu comunitatea. Mentorarea copiilor și tutorarea, de exemplu de către studenți de învățământ superior, sunt prevăzute. Acestea s-au dovedit a fi extrem de eficiente atunci când sunt asigurate de oameni cu aceeași origine, precum și în cadrul unui parteneriat mai larg cu organizații de părinți și instituții ale comunității, care pot include, de asemenea, alte măsuri, cum ar fi angajarea unor mediatori școlari [26].

„Must-read,, pentru decidenții din educație

- Educația de tip *A doua șansă* a fost folosită în unele sisteme educaționale, dar fără ca aceasta să devină o măsură paralelă, segregată, pentru elevii care nu reușesc în sistemul obișnuit. Educația adulților, în special învățarea limbilor străine, este promovată pe scară largă în comunitățile de migranți ca mijloc de sprijin pentru întreruperea transmiterii între generații a dezavantajului menționat mai sus și pentru ușurarea comunicării dintre școli și familie.

- Educația preșcolară prezintă beneficii majore [27] și, în cazul în care se pune un accent puternic pe dezvoltarea competențelor lingvistice, aceasta poate fi de un real ajutor în pregătirea elevilor migranți pentru școlarizarea de mai târziu [28] După cum sa menționat în secțiunea 2.1, copiii de migranți sunt de multe ori cei care au un acces redus; sisteme care au pus în aplicare sprijinul financiar pentru familii defavorizate social pentru a avea acces la grădinițe au arătat unele rezultate bune [29].

- Educația integrată, care contracarează tendințele de segregare menționate anterior, este un obiectiv clar în anumite sisteme. Deoarece segregarea este greu de eliminat odată ce a fost dezvoltată, țările care se confruntă recent cu migrație pe scară largă ar putea avea un interes într-o strategie de prevenire, pentru a se asigura că echilibrul socio-economic și etnic este menținut chiar de la început. Școlile și serviciile pot colabora pentru a repartiza elevii migranți în scopul evitării concentrărilor. Măsurile de îmbunătățire a atractivității școlilor care deserveșc un număr mare de copii defavorizați prin crearea așa-numitor "școli magnet" [30] au avut rezultate încurajatoare.

- Asigurarea unor standarde de calitate în toate școlile reprezintă o etapă esențială. Asigurarea calității poate implica politici de dezvoltare a relațiilor cu părinții, îmbunătățirea infrastructurii, extinde activitățile extracurriculare și de a stabili un etos de respect. Mai presus de toate practicile s-au concentrat pe calitățile didactice și de conducere [31] Anumite sisteme au încercat să rezolve problema rotației cadrelor didactice din școlile defavorizate prin crearea de stimulente pentru cadrele didactice să rămână în asemenea școli. Formarea și dezvoltarea profesională a cadrelor didactice cu privire la modul de a face față la diversitatea și motivarea copiilor aflați în situații vulnerabile este în creștere. Creșterea numărului de cadre didactice provenite din rândul populației migrante este un obiectiv clar în anumite sisteme.

- Aprofundarea cunoștințelor despre propria cultură și despre alte culturi ar putea sprijini elevilor migranți creșterea încrederii în sine oferind în același timp valoare pentru toți elevii. O astfel de educație interculturală în nici un fel nu trebuie să omită concentrarea asupra identității, valorilor și simbolurilor din țara gazdă. Aceasta implică mai ales respect reciproc, înțelegerea efectelor negative ale prejudecăților și stereotipurilor și promovarea capacității de a avea diferite puncte de vedere [32], în același timp cu sporirea cunoștințelor despre și respectul pentru valorile de bază și drepturile fundamentale ale societății gazdă.

4. Abordarea problemei la nivel european

30. Conținutul și organizarea educației și formării sunt competențe naționale. Este nevoie ca la nivel național sau regional strategiile să fie definite și implementate. Statele membre și-au exprimat interesul de cooperare în domeniul incluziunii copiilor de migranți. Comisia Europeană poate facilita o astfel de cooperare. Natura comună a provocării și a factorilor care stau la baza acesteia, împreună cu diversitatea abordărilor puse în aplicare în diferite state membre, regiuni și orașe, arată că există șansa unui dialog fructuos.

31. Uniunea Europeană întreprinde deja o serie de activități de diferite tipuri care au un impact, direct sau indirect, asupra politicilor statelor membre cu privire la aceste aspecte. În plus, rolul jucat de Directiva 77/486/CEE în modelarea eforturilor politice în acest domeniu trebuie să fie luate în considerare.

4.1. Rolul programelor și acțiunilor UE

32. Comisia Europeană sprijină deja un număr de programe și acțiuni care se referă, printre altele, la această problemă. În 2005, Comisia a înaintat un "Program comun de integrare: un cadru pentru integrarea resortisanților țărilor terțe în Uniunea Europeană" [33], propunând măsuri de punere în practică a principiilor fundamentale comune privind integrarea (PT din cadrul), [34], împreună cu o serie de mecanisme comunitare de sprijin printre care: punctele de contact naționale privind integrarea, forumul pentru integrare europeană și rapoarte anuale privind migrația și integrarea. În plus, Fondul european de integrare a resortisanților țărilor terțe este printre măsurile de integrare prin sprijinirea în continuare a tinerilor și copiilor migranți. Recomandarea Parlamentului European și a Consiliului privind "Competențele cheie pentru învățarea pe tot parcursul vieții" din 18 decembrie 2006 enumeră tipurile de atitudini, cunoștințe și aptitudini pe care educația ar trebui să ofere oamenilor de a facilita îndeplinirea lor și dezvoltarea personală, cetățenia activă, incluziunea socială și ocupării forței de muncă în Europa modernă. Competențele nr.6 - *competențe sociale și civice* - și nr. 9 - *sensibilizare și expresie culturală* - sunt pertinente în special în contextul unui număr mare de copii migranți și ar putea fi util ca un cadru pentru elaborarea strategiilor educaționale naționale.

33. Programul pentru Învățare pe Tot Parcursul vieții, în special acțiunile Comenius (educație școlară), Leonardo da Vinci (formare profesională) și Grundtvig (educația adulților) și proiectele din cadrul Programului pentru Tineret în acțiune sprijină educația interculturală, integrarea școlară a elevilor migranți și incluziunea socială și profesională pentru tinerii defavorizați. Exemplele sunt enumerate în anexă.

34. Politica de coeziune, prin intermediul fondurilor structurale, în special FSE și FEDER, au capacitatea de a sprijini proiectele și măsurile de incluziune socială la nivel național și la nivel regional. "Regiunile pentru schimbarea economică" din cadrul inițiativei privind programul Urbact va spori cooperarea trans-națională și schimbul de cele mai bune practici. Incluziunea socială a tinerilor migranți reprezintă o prioritate majoră. Programul comunitar pentru ocuparea forței de muncă și solidaritate socială **Progress**, oferă posibilități de cooperare trans-națională.

35. 2007 Anul European al Egalității de Șanse pentru toți și Anul european al dialogului intercultural 2008 oferă un cadru pentru promovarea unei dezbateri europene asupra incluziunii și asupra tineretului migrant.

4.2. Schimburi de politici la nivel european

36. Metoda deschisă de coordonare în domeniul educației și formării prevede un forum de cooperare și schimburi între statele membre cu privire la provocările comune din domeniul educațional. Comisia va face propuneri pentru un nou cadru al acestui proces în decembrie 2008, care ar putea, printre altele, să faciliteze schimburile de politici referitoare la această problemă. Aceasta ar putea include o explorare posibilă, dezvoltarea unor indicatori sau criterii referitoare la diferențele de succes educațional și de școlarizare a elevilor migranți.

37. Comisia Europeană lucrează în strânsă colaborare cu organizațiile internaționale care se adresează, de asemenea, educației și migrației, ca parte a muncii lor, cum ar fi OCDE și Consiliul Europei. Această cooperare va continua să fie o prioritate.

4.3. Rolul Directivei 77/486/CEE privind educația copiilor lucrătorilor migranți [35]

38. În contextul reflexiei politice propuse aici, se pune întrebarea cu privire la rolul pe care Directiva 77/486/CEE îl va putea juca în viitor în modelarea elaborării politicilor naționale.

39. Transpunerea în practică și monitorizarea directivei s-au dovedit a fi dificile, [36], cel puțin în parte din cauza contextului migrației prin acorduri bilaterale între statele membre, în care a fost conceput în directivă, nu mai era de actualitate în momentul adoptării sale. Având în vedere dificultățile întâmpinate la formarea cooperărilor bilaterale necesare pentru punerea în aplicare formală în cadrul CE apoi de nouă state membre, nu este clar modul în care punerea în aplicare poate fi acum îmbunătățită într-o Uniune de 27 de state membre.

40. Există, în al doilea rând, problema domeniului de aplicare al directivei. Această provocare implică în prezent într-o măsură considerabilă, educația copiilor proveniți din țări terțe. Situația lor nu este acoperit de directivă.

41. În cele din urmă, valoarea adăugată a prevederilor directivei referitoare la formularea politicilor educaționale ar trebui să fie evaluată. Prima prevedere a directivei - aceea că statele membre "asigura instruirea gratuită pentru a facilita primele contacte pe teritoriul lor [copiilor lucrătorilor migranți], inclusiv, în special, predarea limbii oficiale sau una din limbile oficiale ale statului gazdă" - pare să fi avut un impact minim în modelarea politicilor statelor membre în fața unui set de provocări complexe descrise în acest text. Statele membre și-au dezvoltat propriile abordări în predarea limbii țării gazdă. Privind la problemele mai largi referitoare la educația copiilor din familiile de migranți, trebuie pusă întrebarea dacă statele membre sunt susceptibile de a fi ajutate mai mult prin această directivă sau printr-o combinație de schimburi de politici și programe de sprijin pentru politică.

A doua prevedere a directivei - aceea că statele membre "în cooperare cu statele de origine, să ia măsurile corespunzătoare pentru a promova, în coordonare cu educația normală, predarea limbii materne și a culturii țării de origine" - permite un grad mare de flexibilitate în modul în care obligația este de a fi atins. Ea a avut un anumit impact inegal [37] și pot, în condițiile menționate în secțiunea 3.1 de mai sus, să fie prezentate ca o abordare educațională valabilă. Mai mult, volumul mobilității intra-UE a lucrătorilor din statele membre ale UE a crescut puternic în ultimii ani, în urma extinderilor din 2004 și 2007. Acest lucru, potențial, poate aduce un interes reînnoit în promovarea învățării printre copiii de migranți, în general, în limba de origine. Dacă acest lucru este cel mai bine pus în aplicare prin intermediul unor instrumente legislative bazate pe regimuri juridice diferite ale tratatului pentru UE și resortisanții țărilor terțe sau prin promovarea acordurilor voluntare - este clar care ar putea fi în interiorul sau în afara sistemului de învățământ oficial. Reflectând cerința directivei de a realiza acest obiectiv, în cooperare cu statul membru de origine, crearea de rețele și înfrățirea școlilor ar putea fi utilizată la elaborarea predării limbii de origine în anumite școli sau localități, cu sprijinul Programului pentru Învățare pe Tot Parcursul Vieții. Formarea cadrelor didactice ar putea fi, de asemenea, dezvoltat pentru a sprijini astfel de predare.

5. PROPUNERE DE CONSULTARE

42. Comisia consideră că ar fi util să întreprindă o consultare cu părțile interesate cu privire la politica de educație pentru copiii proveniți din familiile de migranți. Părțile interesate sunt invitate să își facă cunoscute punctele de vedere cu privire la:

- Provocările politice;
- Măsurile politice corespunzătoare acestei provocări;
- Rolul posibil al Uniunii Europene în sprijinirea statelor membre la abordarea acestor provocări, și

„Must-read,, pentru decidenții din educație

- Punctele lor de vedere cu privire la viitorul Directivei 77/486/CEE.

43. Respondenții sunt invitați să folosească următoarele întrebări generale, ca un ghid atunci când formularea contribuțiilor lor.

A. Provocările politice

1. Care sunt cele mai importante provocări politice referitoare la oferirea unei educații de calitate copiilor proveniți din familii de migranți? În plus față de cele identificate în această lucrare, există altele care ar trebui luate în considerare?

B. Răspunsul politic

2. Care este răspunsul politic corespunzător acestor provocări? Există alte politici sau abordări, în afara celor enumerate în această lucrare care ar trebui luate în considerare?

C. Rolul Uniunii Europene

3. Ce acțiuni ar putea fi întreprinse prin intermediul programelor europene pentru un impact pozitiv asupra educației copiilor din familii de migranți?

4. Cum ar fi abordate aceste probleme în cadrul metodei deschise de coordonare pentru educație și formare profesională? Credeți că ar trebui să existe o evaluare a unor indicatori și / sau criterii posibile ca instrument de a concentra mai mult eforturile politice de reducere a diferențelor de succes educațional?

D. Viitorul Directivei 77/486/CEE

5. Cum poate Directiva 77/486/CEE, luând în considerare experiența punerii în aplicare și ținând cont de schimbarea naturii fluxurilor migratorii de la adoptarea acesteia, să joace un rol în sprijinirea politicilor statelor membre referitoare la aceste probleme? Ați recomanda ca acesta să fie menținut în forma sa actuală, că acesta ar trebui să fie adaptat sau abrogat? Doriți să propuneți metode alternative de sprijinire a politicilor statelor membre cu privire la problemele abordate?

44. Consultarea cu privire la aspectele de mai sus va fi deschisă până la 31 decembrie 2008.

45. Contribuțiile pot fi trimise la:

Comisia Europeană

DG Educație și Cultură

Consultare privind educația și migrația

B-1049 Bruxelles

E-mail EAC-migrantchildren@ec.europa.eu

46. Comisia Europeană va analiza rezultatele acestei consultări și își va publica concluziile la începutul anului 2009. Vă rugăm să rețineți că contribuțiile și numele autorilor pot fi publicate, cu excepția cazului în care autorii refuză în mod explicit acordul pentru publicare, atunci când trimit contribuția.

[1] În acest context, este important să reamintim faptul că cetățenii UE, spre deosebire de resortisanții țărilor terțe, se bucură de un drept fundamental - garantat prin Tratatul CE - de a circula liber în interiorul Uniunii Europene, fără nici o cerință de integrare pentru a lor reședința într-un alt stat membru. Aceasta reprezintă o diferență fundamentală față de condițiile pe resortisanților țărilor terțe trebuie să le îndeplinească în conformitate cu normele naționale în materie de imigrație existente ale UE și, înainte de a avea drept de ședere într-un stat membru al UE.

[2] În cazul în care textul face referire la comunitățile migrante, se intenționează să transmită importante, descrisă în secțiunea 2.1 că fenomenul diferențelor de succes educațional și factorii care stau la baza acestora se poate aplica și la generațiile ulterioare (naturalizate sau nu), în special în cazul segregării de comunitatea majoritară din statul membru gazdă. În cele din urmă, textul nu face referire la grupurile de cetățeni non-migranți din UE, cu o etnie distinctă sau a identității culturale și care au, de asemenea, o tendință pronunțată către excluderea socială (de exemplu romii). Cu toate acestea, multe aspecte ale analizei și a setului de provocări educaționale descrise aici s-ar aplica, de asemenea.

[3] Programul pentru Evaluarea Internațională Student (PISA) este un test de trienal la nivel mondial a performanțelor școlare ale elevilor de 15 ani, a căror punere în aplicare este coordonată de Organizația pentru Cooperare Economică și Dezvoltare (OECD).

[4] Tabelul din anexă.

[5] Raportul comun din 2008 al Consiliului și al Comisiei, Învățarea continuă în serviciul cunoștințelor, creativității și inovației, februarie 2008.

[6] Copiii resortisanților țărilor terțe se bucură de acces la educație pe baza egalității de tratament cu copiii care sunt cetățeni ai statului membru gazdă în cazul în care aceștia intră sub incidența Directivei 2003/86/CE privind

„Must-read,, pentru decidenții din educație

dreptul la reîntregirea familiei (JO L 251 din 3 octombrie 2003, p. 12.) și / sau a Directivei 2003/109/CE privind statutul de rezidenți pe termen lung (JO L 16 din 23 ianuarie 2004, p.. 44).

[7] Carta verde se bazează pe vaste cercetări și analiză documentară (a se vedea bibliografia din anexă). Aceasta începe cu Eurydice și de lucru al OCDE privind educația elevilor migranți și o analiză a literaturii larg oferit de Forumul European pentru Studii de migrație de la Universitatea din Bamberg. Problemele au fost discutate cu Peer Learning Cluster privind accesul și incluziunea socială, în cadrul programului de lucru Educație și Formare 2010.

[8] A se vedea în Germania Mikrozensus, 2005, în "Etnicitatea și educație: dovezile pe elevii aparținând minorităților etnice in varsta de 5-16 ani" Marea Britanie, 2006, în Italia "Scolarizzazione dei minori immigrati in Italia", CENSIS 2007.

[9] Bloem și Diaz (2007) semnalează o școală în Aarhus, in Danemarca, fără un singur elev de origine daneză; McGorman et al. (2007) descriu situația în Dublin 15; Burgess et al. (2006) semnalează faptul că în Bradford (Marea Britanie), 59% din copii frecventează școli cu o singură identitate; Karsten et al. (2006) descriu situații similare în Țările de Jos.

[10] EU-SILC (statisticile privind veniturile și condițiile de viață), 2005.

[11] Tabelul din anexă și OCDE (2006). Acest lucru este confirmat de studii cum ar fi Jacobs, Hanquinet & Rea (2007), dar contrazis de alte studii - de exemplu, Kristen and Granato (2004), care a constatat că, după cross-analiza cu diferențe SES, migranți / național dispar în mare măsură .

[12] Cadrul european al calificărilor (CEC) prevede un cadru comun al UE pentru conectarea a cadrelor naționale de calificări. Acesta ar trebui să îmbunătățească transparența și transferabilitatea calificărilor dobândite într-un stat membru și să facă acest lucru mai puțin de o problemă pentru cetățenii migranți ai UE.

[13] Esser (2006).

[14] O gamă largă de cercetare, în special în SUA, sa concentrat pe influența așteptărilor părinților și comunității în realizarea de diferite grupuri etnice. O lucrare seminală este Ogbu (1991).

[15] Progrese în direcția obiectivelor de la Lisabona în domeniul educației și formării - Indicatori și repere, 2007.

[16] Wiley (1977).

[17] A se vedea OCDE 2006, unde elevii imigranți reuși.

[18] Un studiu de referință acest subiect este Coleman et al. (1966), care arată că elevii minoritari din școlile segregate au rezultate sub așteptări. Farley (2005) a efectuat un studiu mai recente referitoare la influența colegilor asupra rezultatelor școlare, concluziile acestuia sprijin practic rezultatele anterioare.

[19] Tabelul din anexă.

[20] Schofield (2006). Consecințele orientării precoce pentru echitate în educație au fost deja abordate în comunicarea Comisiei privind eficacitatea și echitatea în sistemele de educație și formare.

[21] De exemplu, în 1999 copiii migranți din Germania reprezentau 9,4% din populația totală, însă aceștia formau 15% din populația școlilor speciale. A se vedea, de asemenea, EUMC (2004). Agenția Europeană pentru Dezvoltarea Educației Speciale efectuează în prezent o analiză comparativă a situației elevilor migranți în educație specială în 23 de state membre. Rezultatele vor fi publicate la începutul anului 2009.

[22] Rutter et al. (1979).

[23] A se vedea Raportul Eurydice privind integrarea școlară a elevilor imigranți (2004), o actualizare va avea loc în 2008.

[24] Raportul Eurydice privind integrarea școlară a elevilor imigranți (2004).

[25] A se vedea la baza reformei politicii de educație prioritară din Franța.

[26] A se vedea exemplele din anexă.

[27] A se vedea comunicarea Comisiei privind eficacitatea și echitatea în sistemele de educație și formare, COM (2006) 481 final și concluziile consiliului pentru educație din noiembrie 2007 privind educația și formarea ca factori esențiali ai Strategiei de la Lisabona.

[28] De exemplu, Spies, Büchel și Wagner (2003) au arătat că frecventarea grădiniței în Germania crește substanțial șansa copiilor migranți de a ajunge în învățământul secundar superior.

[29] Un exemplu reprezentativ și foarte bine evaluat este programul HeadStart din SUA, citat în anexă.

„Must-read„ pentru decidenții din educație

[30] Școlile magnet au fost introduse inițial în SUA la sfârșitul anilor 70. Principiul este de a atrage elevi din mai multe cartiere ale clasei de mijloc dintr-o zonă metropolitană, prin oferirea de programe și activități interesante și rare. Acest lucru poate echilibra socio-economic în școală consolidând în același timp programul educațional din cartierele vulnerabile. Există o oarecare experiență cu școli magnet din Europa, precum și - a se vedea <http://schulpreis.bosch-stiftung.de>.

[31] McKinsey raport (2007).

[32] A se vedea recomandările Parlamentului European și a Consiliului privind competențele cheie pentru învățarea pe tot parcursul vieții, în special competențele numărul 6 (competențe sociale și civice) și 9 (sensibilizare și expresie culturală).

[33] COM (2005) 389.

[34] Documentul Consiliului 14615/04.

[35] Directiva 77/486/CEE a Consiliului din 25 iulie 1977 privind educația copiilor lucrătorilor migranți, JO L 199, 6.8.1977, p.. 32-33.

[36] A se vedea COM (94) 80 și raportul Eurydice 2004.

[37] Raportul Eurydice 2004.